

INNOSTAVAA OPPIMISTA MAAHANMUUTTAJARYHMIIN

ONNISTU OHJAAJANA!

ILO, TOIMINTA, RYHMÄ, KIELI, KEHOLLISUUS

EVELIINA KOPPELA JA MAI SALMENKANGAS (TOIM.)

Opas tuotettiin osana Kepeli – Kotoutumista kehollisilla ja pelillisillä menetelmillä -hanketta (2016–18), jota koordinoi Metropolia Ammattikorkeakoulu ja jonka kumppaneita olivat Pro-tukipiste, African Care ja Urheiluopisto Kisakeskus. Hanketta rahoitti Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto.

KEPELI.METROPOLIA.FI

WWW.METROPOLIA.FI/JULKAISUT

© Metropolia Ammattikorkeakoulu
Julkaisija: Metropolia Ammattikorkeakoulu 2018
Ulkoasu ja kuvitukset: Graafinen suunnittelu Oy Peippo/Anna Sarkama-Antila
ISBN 978-952-328-094-6 (pdf)
ISBN 978-952-328-103-5 (nid.)

SISÄLLYS

TERVETULO A KEPELIN MAAILMAAN!	4
TOIMINNALLISUUS AIKUISTEN RYHMÄSSÄ	6
RYHMÄN TAVOITTEET JA OHJAAJANA KEHITTYMINEN	8
OHJAAJA TARINOIDEN ÄÄRELLÄ	10
LUOTTAMUKSEN MERKITYS OHJAUKSESSA	12
TARTUTA ILOA	14
OHJAAJA KIELIOPPAANA	16
DRAAMA JA ELÄMYKSIÄ	18
OMA KEHO KÄYTTÖÖN	20
ERILAISTEN RYHMIEN KOHTAUTTAMINEN	22
ARVIOINTI MAAHANMUUTTAJARYHMÄSSÄ	24
KEPELI-KONSTEJA KOTOUTUMISEN TUKEMISEEN	26

TERVETULOA KEPELIN MAAILMAAN!

”Kerro minulle, niin unohdan.
Näytä minulle, niin muistan.
Tee kanssani, niin ymmärrän.”

– Kiinalainen sananlasku

Oppiminen tapahtuu kuin huomaamatta, kun se on hauskaa. Tämä otettiin lähtökohdaksi Kepeli – Kotoutumista kehollisilla ja pelillisillä menetelmillä -hankkeessa: Suomeen muuttaneiden tulisi päästä oppimaan kieltä, paikallisia tapoja ja yhteiskunnan toimintaperiaatteita kepeästi, kokeillen ja yhteistuumin ryhmässä. Toiminnallisuus virkistää mieltä ja aktivoi kehoa. Samalla vahvistuvat myös itsetuntemus ja kiinnostus tutustua Suomeen paremmin.

Kepelissä on muokattu ja kehitetty yli sata harjoitetta, joissa hyödynnetään erilaisia näkökulmia kuten

- psykomotoriikkaa,
- draamaa ja tarinallisuutta,
- pelillisyyttä sekä
- toiminnallista kielenopetusta.

Yksittäisten harjoitteiden toivotaan toimivan ideoiden ja innostuksen lähteenä. Tavoitteena on juur-

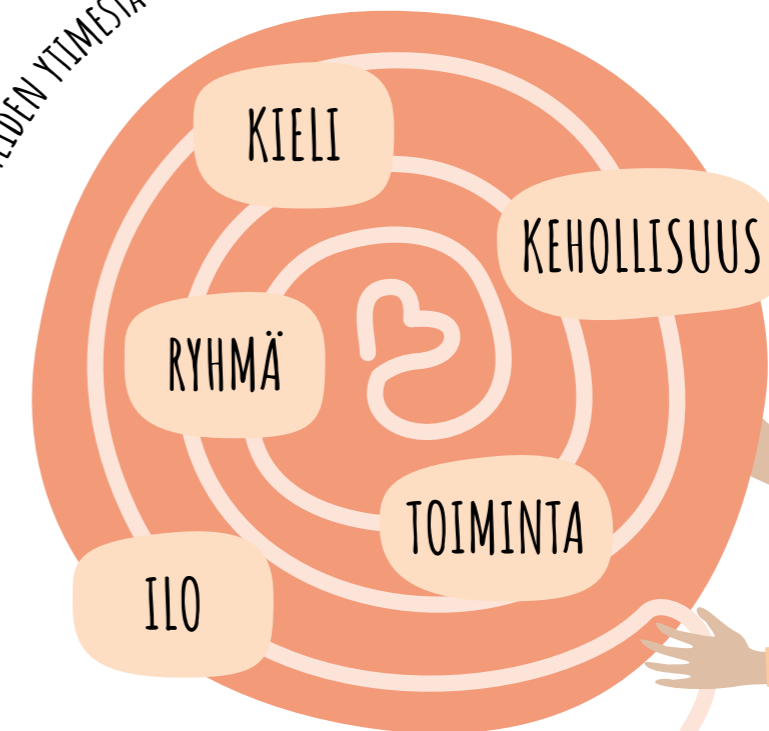
ruttaa laajemmin toiminnallista työskentelytapaa maahanmuuttajaryhmiin. Tällöin huomio kiinnittyy koko ryhmän osaamisen hyödyntämiseen, ohjaajan mieltämiseen osaamisen välittäjänä ja jokaisen omien voimavarojen hyödyntämiseen.

Tervetuloa käyttämään Kepeli-harjoitteita maahanmuuttajataustaisten aikuisten ryhmissä! Ne sopivat hyvin käytettäväksi myös toisilleen tuntemattomien ryhmien tutustumisen ja kohtauttamisen tukena. Harjoitteita saa mielellään soveltaa uusille ryhmille, kehittää edelleen ja jatkaa siten iloisen, toiminnallisen ja loputtomaan kannustukseen pohjautuvan kulttuurin levittämistä!

KEPELI.METROPOLIA.FI

KEPELI-HARJOITTEIDEN YTIMESTÄ LÖYTYVÄT NÄKÖKULMAT.:

Tämä opas on suunnattu ammattilaisille, vertaisryhmien ohjaajille ja vapaaehtoisille, jotka haluavat lähteä kokeilemaan toiminnallisia ryhmäharjoitteita maahanmuuttaja-aikuisten kanssa. Se esittelee joitakin Kepelin oivalluksia monikulttuuristen ryhmien toiminnallisesta ohjauksesta sekä tarjoaa ohjaajille ajattelun ja työskentelyn välineitä. Vinkkilistoja seuraamalla ensikertalainenkin ohjaaja voi ottaa toiminnallisia harjoitteita käyttöön turvallisesti.

Opas kiteyttää Kepeli-hankkeen aikana tuotettujen blogikirjoitusten, raporttien, opinnäytetöiden ja muiden kirjoitusten löydöksiä. Metropolia Ammattikorkeakoulun työntekijöiden ja opiskelijoiden lisäksi niitä ovat tuottaneet Pro-tukipiste, African Care, Urheiluopisto Kisakeskus ja monet muut kumppanit.

Kepeli-hanke esittää innostuneen kiitoksen kaikille teille oivallusten yhteiskehittelyyn osallistuneille ja toivottaa onnistuneita ohjaamisen hetkiä toiminnallisuuden äärellä!

Lisää osoitteessa:

- [Kepelin arviointiraportti \(Ekholm\)](#)

TOIMINNALLISUUS AIKUISTEN RYHMÄSSÄ

”Leikki ei tunne ikärajaa.”

Toiminnallinen työskentely edellyttää ryhmän ohjaajalta ja osallistujilta usein uskaltautumista pois pöydän äärestä ja turvalliseksi koetusta oppimistavasta. Toiminnalliset harjoitteet sisältävät lähtökohtaisesti leikkisyyttä ja tarvetta heittäytyä, minkä jotkut aikuiset kokevat kuuluvan paremmin lapsille.

Leikkisyyttä ja pelillisyyttä hyödyntävä oppiminen voi kuitenkin olla myös aikuiselle hyödyllistä ja avartavaa. Se voi lisätä ryhmän keskinäistä luottamusta, tehdä oppimisesta omakohtaisempaa, vahvistaa motivaatiota ja tarjota onnistumisen

”Eikö vanhukset muka pelaa?
Meillä yli 90-vuotias mummo osallistui kielikerhoon melkein joka viikko.”
Pasilan asukastalo

”Luokan ulkopuolella varottiin toisen sukupuolen koskettamista, mutta leikin aikana hupsuteltiin ja istahdettiin jopa toisen syliin!”
Axxell Utbildning

”Yhteisöllisistä kulttuureista tuleville toiminnalliset menetelmät voivat olla helpompiakin kuin me suomalaiset kuvitellaan. Näillä ihmisillä voi olla enemmän valmiuksia oppia tällä tavalla kuin meillä.”
Kepelin arviointiraportti

tunteita. Tärkeää on osallistujien mahdollisuus vaikuttaa oppimistilanteeseen aktiivisesti itse ja jakaa elämyksiä muiden kanssa.

Kepeli-hankkeessa saatiin toiminnallisista harjoitteista monia hyviä kokemuksia. Harjoitteiden kautta maahanmuuttajataustaiset aikuiset saattoivat ylläpitää kielitaitoaan, oppia uusia sanoja ja ilmauksia, löytää itsestään luovuutta, saada itseluottamusta, tutustua eri kulttuureihin ja löytää uusia ystäviä.

Toisaalta harjoitteet saivat innostuneen vastaanoton myös uuden ryhmän tutustumisen tukena. Kepeli-harjoitteiden avulla luotu leikkisä ympäristö tarjosi innostavan ja tasa-arvoistavan kohtaamistilanteen maahanmuuttajien ja kantaväestöön kuuluvien ryhmien kesken (ks. tämän oppaan luku kohtauttamisesta).

VINKKEJÄ TOIMINNALLISTEN HARJOITTEIDEN KÄYTTÖÖN:

HAASTE

Joku ei ymmärrä ohjeita.

Joku epäröi osallistua.

Ryhmän jäsenillä on erilaiset taustat ja erilainen osaaminen.

Ryhmällä on erilaiset aikakäsitykset.

Ryhmällä on erilaiset keskustelukulttuurit (esim. toisen keskeyttäminen, puhelimesta puhuminen ryhmän aikana).

Joku kyseenalaistaa toiminnallisen työskentelytavan mielekkyyden.

RATKAISU

- Toista ohjeet.
- Tarkista aina, että kaikki ovat ymmärtäneet.
- Käytä vertaistulkkauksia ja käännössovelluksia.
- Sovi tuokion aluksi, kuka toimii tarvittaessa ns. kuiskaustulkkinä.

- Toimi itse esimerkkinä, uskalla heittäytyä!
- Lämmittele ryhmää ”helpoilla” toiminnallisilla harjoitteilla.
- Etene riittävän rauhallisesti.
- Anna osallistujien itse valita harjoitteita ja toteutustapoja.
- Anna mahdollisuus tulla mukaan toimintaan myöhemminkin. Joku saattaa innostua, kun näkee ensin, mistä on kyse.
- Anna ryhmäläiselle mahdollisuus seurata sivusta, silloinkin oppii.

- Anna osallistujien valita erilaisia toteutustapoja (harjoitteessa voi esim. lukea, askarrella, näytellä tai piirtää).
- Käytä ryhmäläisiä apuohjaajina.

- Sopikaa alussa pelisäännöistä.
- Luo turvallinen mutta jämäkkä ilmapiiri, jossa jokainen haluaa noudattaa aikataulua, mutta ei pelkää tulla mukaan myöhässä, jos aikataulu pettää.
- Sovi, kuka ryhmästä perehdyttää myöhästyneen siihen, mitä ollaan tekemässä.

- Keskustelkaa erilaisista keskustelukulttuureista ja neuvotelkaa siitä, millaiset toimintatavat ryhmä haluaa. Mistä oman kulttuurin piirteistä halutaan pitää kiinni? Mistä ollaan valmiita luopumaan?

- Varmista, että harjoitteet perustuvat osallistujien tarpeisiin.
- Kerro, että myös tutkimusten mukaan ajattelu, muistaminen ja kielitaito kehittyvät leikin avulla.
- Valitse sanasi tarkkaan: ”leikin” sijasta voi puhua esimerkiksi ”keskusteluharjoituksesta”.
- Sanoita oppiminen tapaamiskerran päätteeksi, esim. ”Mitä uusia sanoja tänään opit? Mitä teit ensimmäistä kertaa?”

Lisää osoitteessa:

- [Pelit työvälineenä sosiaalialalla](#) -kirjallisuuskatsaus (Hokkanen)
- [Milloin ihminen on liian vanha leikkimään?](#) -blogikirjoitus (Ahlstrand)
- [Kehitä oma pelisi](#) -blogikirjoitus (Piekkari)
- [Mihin kaikkeen tiskiharja taipuu](#) -blogikirjoitus (Ahlstrand)
- [Tupla-peli-videotutoriaali](#) (Kepelin Youtube-kanava)

RYHMÄN TAVOITTEET JA OHJAAJANA KEHITTYMINEN

”Älä oleta, mitä ryhmän jäsenet haluavat, vaan kysy heiltä!”

Kepelin periaatteisiin kuuluu ryhmän kuuntelu ja ryhmän ottaminen mukaan toiminnan suunnitteluun. Toiminnallinen työskentely nähdään erityisen mielekkäänä silloin, kun se perustuu ryhmän omiin tavoitteisiin ja toiveisiin. Ohjaaja saattaa kuitenkin törmätä tavoitteiden viidakkoon, sillä ryhmän jäsenillä voi olla keskenään erilaisia tavoitteita, jotka lisäksi eroavat ohjaajan tai organisaation asettamista tavoitteista.

Tavoitteista on hyvä keskustella ääneen, sillä yhdessä luodut tavoitteet antavat hyvän pohjan työskentelylle sekä oppimisen ja ryhmätoiminnan

arvioinnille. Ohjaajan on myös hyvä tiedostaa, että kaikki tavoitteet eivät ole realistisia: ohjaajan tehtävänä on auttaa osallistujia tekemään itsensä kokoisia tavoitteita, jotka suuntaavat ja tukevat oppimista parhaalla mahdollisella tavalla.

Ohjaajan on hyvä kerätä palautetta ryhmältä jokaisen ohjauksen päätteeksi. Hän voi esimerkiksi haastatella muutamaa ryhmäläistä, tehdä havaintoja ryhmäläisten osallistumisesta tai kerätä tapaamisen lopuksi kaikilta sanallista tai sanatonta palautetta. Kepeli-hankeessa on kehitetty ohjaajille soveltuvia testiväitteitä, joiden avulla

”Jos ryhmän tavoitteena on oppia kieltä, toiminnalliset harjoitteet sopivat tilanteeseen mainiosti. Joskus ohjattu toiminta voi kuitenkin olla vain häiriöksi: jos ystävykset tulevat ryhmään juomaan kahvia yhdessä, heitä ei kannata laittaa arvuuttelemaan partitiiviverbejä näytellen!”

Kepeli-ohjaaja

”Kukaan ei ole koskaan valmis ohjaaja. Kun ohjaat, opit samalla myös itse!”

Kepeli-koulutus

ohjaaja voi pohtia omaa rooliaan, ohjaukseen, ryhmäprosessin hallintataitojaan sekä sitä, miten paljon käyttää toiminnallisia harjoitteita ryhmässään.

Jotta voi kehittyä ohjaajana, on hyvä tulla tietoiseksi siitä, miten ohjaa, millaisia valintoja tekee ja millainen ohjaaja haluaa olla. Jos ohjaaja huomaa, että ohjauksesta menee täysin pieleen tai toiminnalliset harjoitteet eivät toimi ollenkaan, hänen ei kannata lannistua. Ohjaustaidot karttuvat kokemuksen ja oman toiminnan arvioinnin myötä. Toiminnallisia harjoitteita kannattaa ottaa haltuun vähitellen, yksi työskentely- tai harjoitemuoto kerrallaan. Kepeli-sivuilla olevista arviointiväitteistä ja itsearvioinnista voi keskustella myös yhdessä kollegoiden kanssa.

MAAHANMUUTTAJARYHMISSÄ TAVOITTEET VOIVAT OLLA ESIMERKIKSI SEURAAVANLAISIA:

- Kasvu ja oppiminen: suomen kielen opiskelu.
- Yhteisöllisyys: ystävien tapaaminen ja ryhmässä viihtyminen.
- Vertaisapu: samassa elämäntilanteessa olevien tukeminen ja huolien jakaminen.
- Kuntouttava tai terapeuttinen toiminta: traumojen käsittely.
- Kulttuuritietoisuuden lisääminen: juhliin ja erilaisiin perinteisiin tutustuminen.
- Poliittinen osallisuus: omaan tilanteeseen vaikuttaminen ja yhteiskunnallinen aktiivisuus.

Lisää osoitteessa:

- *Erilaisilla ryhmillä on erilaiset tavoitteet* -blogikirjoitus (Piekkari)
- *Ajatuksia ohjauksen onnistumisesta* -blogikirjoitus (Ahlstrand)
- *Ohjaajan taidot ja etäyttävä draama* -blogikirjoitus (Piekkari)
- *Ryhmä on tärkeä* -blogikirjoitus (Ahlstrand & Rahmel)
- *Tunnista oma kehityksesi ohjaajana* -blogikirjoitus (Piekkari)

OHJAAJA TARINOIDEN ÄÄRELLÄ

”Tarinat tempaavat mukaansa ja koskettavat.”

Maahanmuuttajien taustaan ja henkilökohtaiseen tarinaan voi liittyä erityistä haavoittuvuutta, joka on tärkeä ottaa huomioon ryhmätilanteessa. Monessa Kepeli-harjoitteessa hyödynnetään juuri tarinoita. Henkilökohtaiset tarinat innostavat, sitouttavat ja rakentavat siltaa ihmisten välille. Samanaikaisesti niissä piilee lamaannuttavan tunnekuohun riski. Jos harjoite aktivoi osallistujien traumoja tai vahvoja, vaikeita tunteita, ohjaajalla tulee olla välineitä niiden käsittelyyn ja turvallisuudentunteen palauttamiseen ryhmässä.

”Elämyksellinen lähestymistapa saattaa tehdä tunteita näkyväksi enemmän kuin perinteinen pulpetissa istuminen. Se ei kuitenkaan tarkoita, että tunteita ei olisi läsnä, mutta ne ovat patoutuneita, mikä ehkä estää oppimista.”

Kepelin arviointiraportti

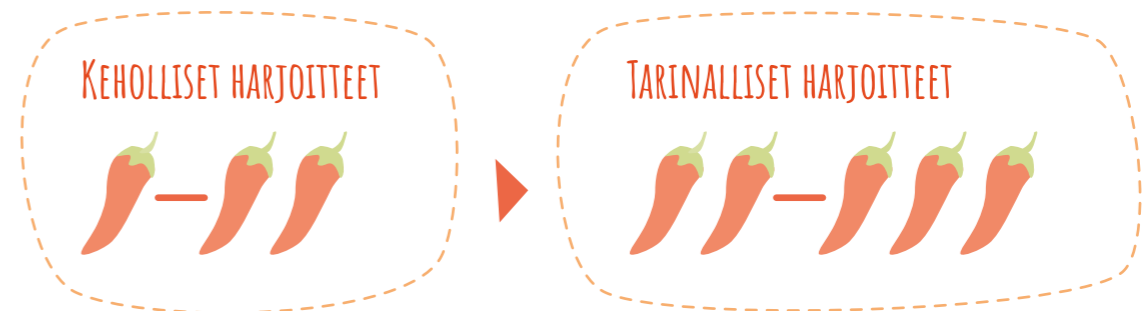

Jokainen voi hyödyntää toiminnallisuutta ja tarinoita. Aloittelevan ohjaajan voi olla turvallisinta tehdä esimerkiksi tällaisia tarina-avalintoja:

- Tarina käsittelee nykyhetkeä tai tulevaisuutta.
- Tarinan teema on riittävän yleinen, niin että monet kykenevät samaistumaan siihen.
- Tarinassa painotetaan voimavaroja ja mahdollisuuksia.
- Tarina etäännytetään kertomalla se fiktiivisen hahmon ja paikan kautta.

Siinä vaiheessa, kun ryhmä tuntee toisensa hyvin ja luottamus ohjaajaan on vakiintunut, henkilökohtaisten ja ristiriitaisien tunteita herättävien teemojen käsittely onnistuu helpommin. Ohjaajalta edellytetään herkkyyttä tunnistaa oikea hetki, milloin on vaikeampien aihepiirien aika.

Sen sijaan kokenut ja terapeutista koulutusta saanut ohjaaja saattaa kyetä hyppäämään vaikeisiin teemoihin nopeastikin. Hän voisi esimerkiksi aloittaa pakolaistaustaisen ryhmän kanssa nostamalla esiin karttapallon ja pyytämällä osallistujia kertomaan vuorollaan omasta pakoreitistään Suomeen.

Kepeli-harjoitteissa helpointa voi olla aloittaa harjoittelu kehollisista, vähän suomen kieltä vaativista harjoitteista (merkitty 1-2 chilillä). Vähitellen kokemuksen karttuessa voi edetä draamallisiin ja tarinaa hyödyntäviin harjoitteisiin (merkitty 2-3 chilillä).

Tällainen menetelmä herättää väistämättä voimakkaita tunteita, joita kokeneen ohjaajan täytyy osata käsitellä. Parhaimmillaan omakohtaisten kokemusten käsittely turvallisessa ryhmässä voi olla voimaannuttava ja ryhmän luottamusta lisäävä kokemus.

ETÄÄNNYTTÄMINEN TEKNIKKANA

Draamassa käytetään etäännyttämisen työtapaa, jolla ihmisten välittömiä kokemuksia lähestytään vähitellen ja epäsuorasti. Etäännyttämisen keinona voidaan käyttää esimerkiksi satuja tai keksittyjä tarinoita, jotka muistuttavat osallistujien todellisia kokemuksia. Etäännyttäminen sopii erityisen hyvin arjen ongelmallisten tilanteiden käsittelyyn ryhmässä, koska se voi estää osallistujia kokemasta tarinaa liian henkilökohtaisesti ja raskaasti. Esimerkiksi pakolaisen pakomatkan kaltaisen matkan voi tehdä vaikkapa avainnippu tai ryhmä voi ideoida yhdessä kuvitteellisen henkilön, joka pakenee toiselle puolelle maailmaa.

Yksi konkreettinen esimerkki etäännyttämisestä on Kepelissä kehitetty, kieliharjoitteluun lähteille opiskelijoille suunnattu draamatarinatyöskentelyn Työharjoittelussa-harjoite.

Lisää osoitteessa:

- *Ohjaajan taidot ja etäyttävä draama* -blogikirjoitus (Piekkari)
- *Helppoo ku heinänteko* -opas (Piekkari)
- *Tarinallisuuden ulottuvuuksia kotoutumista edistävässä toiminnassa* -kirjallisuuskatsaus (Junkkari)
- *Ideoiden vuoropuhelusta yhteiskehittelyyn* -blogikirjoitus (Rahmel)

LUOTTAMUKSEN MERKITYS OHJAUKSESSA

”Ohjaaja on vastuussa luottamuksen rakentamisesta.”

Ihminen oppii parhaiten, kun hän tuntee olonsa luottavaksi, turvalliseksi ja levolliseksi. Maahanmuuttajaryhmissä osallistujien luottamusta ovat saattaneet nakertaa monet asiat: traumaattiset kokemukset kotimaassa, epäluottamus viranomaisiin, tärkeiden ihmissuhteiden ja kulttuuriympäristön menettäminen sekä kamppailu tasavertaisesta paikasta suomalaisessa yhteiskunnassa. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää, että ohjaaja keskittyy rakentamaan ryhmässä luottamusta.

Luottamuksen syntymiseen tarvitaan avointa vuorovaikutusta, jokaisen kunnioittamista ja läsnäolevaa kohtaamista. Ohjaajan tulisi olla kiinnostunut ryhmäläisistään ja heidän kuulumisistaan – jo se, että ohjaaja käy joka tapaamisen aluksi vapaaehtoisien kuulumiskierroksen (”Mitä teit eilen?”), voi lisätä oppijoiden osallisuutta ja luottamusta toisiinsa.

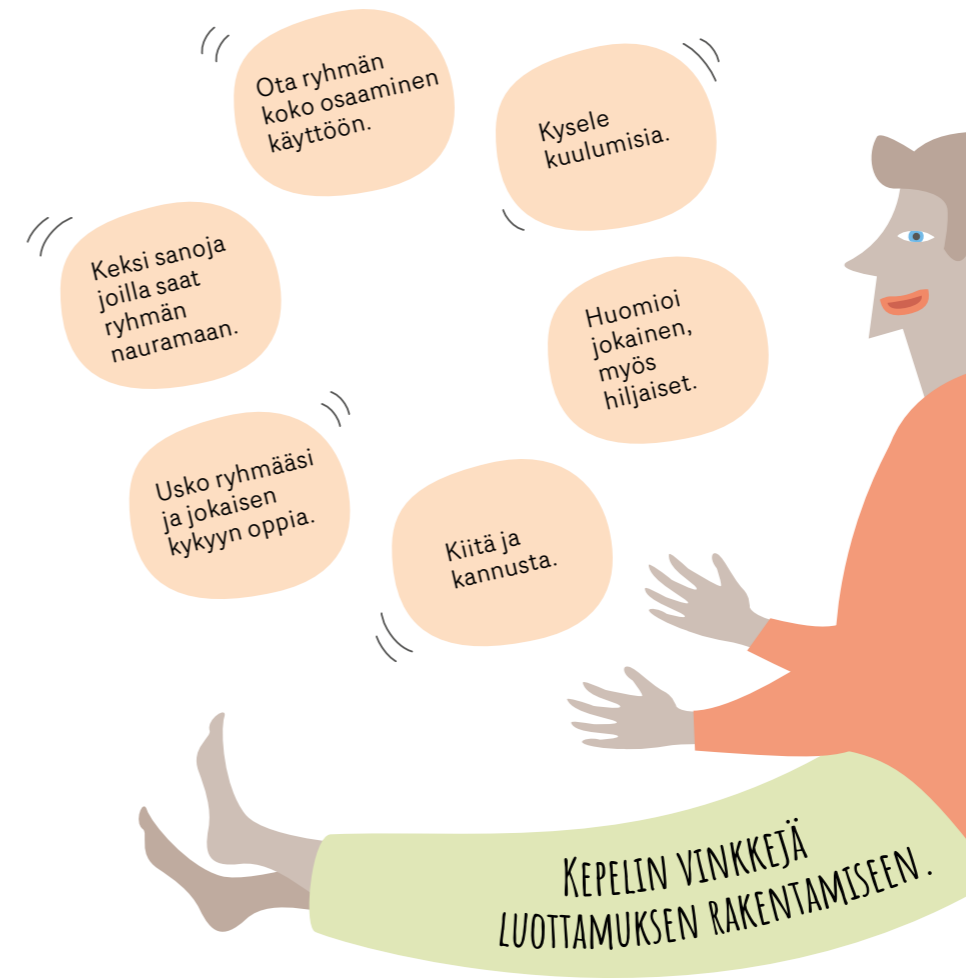
Kun osallistujat kokevat, että heidät halutaan kohdata sellaisina kuin he ovat, syntyy tunne yhteenkuuluvuudesta. Tällöin osallistujat ottavat myös itse vastuuta siitä, millainen ilmapiiri ja vuorovaikutustapa ryhmässä vallitsee. Naurua ja leikkimielttä lisäävät harjoitukset vapauttavat ryhmää ja lisäävät

ryhmäläisten uskallusta ottaa riskejä ja keskustella myös vakavammista aiheista. On tärkeää keskittyä vahvuuksiin ja onnistumiseen sekä siihen, että ryhmässä tunnustetaan pienikin edistyminen.

Luottamus parantaa oppimista, opiskeluilmapiiriä ja sitoutumista ryhmään. Luottamusta voi tarkastella eri näkökulmista:

- **Osaamislouottamus** tarkoittaa, että ryhmäläiset luottavat ohjaajan ammattitaitoon ja osaamiseen.
- **Sopimuslouottamus** syntyy siitä, että ohjaaja tekee mitä lupaa.
- **Kommunikaatiouottamus** syntyy siitä, kuinka luottamusta ja turvallisuutta herättävällä tavalla ohjaaja puhuu ryhmäläisille. Ohjaajan puhetapa on esimerkkinä muille ja siitä syntyvät ryhmän näkymättömät normit.
- **Asenneluottamus** tarkoittaa, että ryhmäläinen voi luottaa siihen, että ohjaaja ajattelee jokaisen ryhmäläisen parasta.

(Vilkman, 2016)

Lisää osoitteessa:

- [Luottamus lisää luottamusta](#) -blogikirjoitus (Rönkkö)
- [Vallankäyttö ohjauksessa](#) -blogikirjoitus (Ahlstrand)
- [Ajatuksia ohjauksen onnistumisesta](#) -blogikirjoitus (Ahlstrand)

POHDI, MITEN RAKENNET LUOTTAMUSTA RYHMÄSSÄSI.

- **Vuorovaikutuskulttuuri.** Miten suhtaudut ryhmäsi jäseniin? Jutteletko heidän kanssaan (myös tauoilla)? Oletko kiinnostunut heidän kuulumisistaan? Kysytkö heidän mielipiteitään? Miten suhtaudut arkaan tai ujoon ryhmäläiseen? Rakennatko toisia arvostavaa vuorovaikutuskulttuuria, jossa jokaisen ajatukset ovat tärkeitä? Asetatko itsesi ryhmän yläpuolelle vai kohtaatko ryhmän samalla tasolla?
- **Oppimista kannustava ympäristö.** Otatko ryhmän toiveet huomioon toiminnan suunnittelussa? Onko ryhmässä epäonnistumisen pelkoa tai suorituspainetta? Uskaltavatko ryhmäläiset heittäytyä ja kokeilla? Pääsevätkö ryhmäläiset harjoittelemaan taitojaan monipuolisesti erilaisissa ympäristöissä ja aidoissa arjen tilanteissa? Miten tuet yksilöllisiä oppimispolkuja? Miten autat osallistujia pohtimaan omia tavoitteitaan?
- **Onnistumisen kokemukset.** Tunnistatko ryhmäsi osaamista? Tuetko osallistujien itseluottamusta niin, että jokainen kokee onnistuneensa ainakin jossakin? Houkutteletko osallistujia aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen? Kohtaatko jokaisen omana arvokkaana itsenään? Kuljetko rinnalla niin, että osallistuja saa tukea tarvittaessa?

TARTUTA ILOA

”Nauru tarttuu ryhmässä – ja sen mukana ilo!”

Maahanmuuttajien elämään liittyy usein paljon luopumista ja oman itsensä uudelleen etsintää. Maahanmuuttajat löytävät itsensä helposti uhrin roolista, jota myös ohjaajan käytös saattaa vahvistaa. Kepelin toimintakulttuurin ytimessä elää ilo – ilon jakaminen ja ilolla jakaminen. Yhteen tuleminen, yhdessä toimiminen ja uusiin mahdollisuuksiin tarttuminen synnyttää iloa ja elämänvoimaa elämän haasteisiin. Pulmallisiin asioihin voi tarttua, kun mukana on iloa ja positiivista voimaa. Ilon korostaminen ei tarkoita, että surun ja vaikeiden tunteiden käsittely ei olisi tärkeää. Jokainen ansaitsee kuitenkin myös aikaa ja paikkoja, joissa voi kepeästi viivähtää ilon äärellä!

”Harjoitteet piristivät ilmapiiriä, toivat kaikille hymyjä kasvoille ja pääsimme kertaamaan kielioppiasioista hausalla tavalla.”
Kepelin arviointiraportti

Ihmisillä on luontainen taipumus mukautua toisten mielialoihin. Ohjaajalla on hyvät mahdollisuudet saada aikaan iloa, sillä ohjaajan positiiviset tunteet tarttuvat ryhmäläisiin voimakkaimmin. Ilon tartuttaminen on tärkeää, koska se vahvistaa kokonaisvaltaista hyvinvointia, tukee motivaatiota oppia uutta ja lisää osallistujien mielekkyyden kokemusta. Kaiken lisäksi hyvä mieli saa aivot toimimaan tehokkaammin ja pidentää elinikää.

Iloa voi synnyttää jakamalla osaamista. Tässä esimerkki harjoitteesta, jonka avulla jokainen pääsee loistamaan:

Laulu tai runo uudella kielellä

Kerätkää lista kaikista niistä kielistä, joita ryhmässänne puhutaan kotikielenä tai äidinkielenä. Opetelkaa sen jälkeen runo tai laulu jokaisen omalla kielellä. Varmistakaa, että ymmärrätte, mitä runossa lausutaan tai lauletaan. Pyytäkää kielen puhujia auttamaan ääntämyksessä. Esittäkää runot tai laulut pienelle yleisölle. Pohtikaa tunnelmianne esityksen jälkeen: mitä opitte kielestä tai kielistä yleensä?

Lähde: Kuka on kielitaitoinen? (Lehtonen, Itä-Helsingin uudet suomen kielet -hanke).

Avaimena iloon on yhteinen jakaminen, jonka kautta syntyy myös usko uusiin mahdollisuuksiin. Iloa luo asetelma, jossa kaikki antavat ja kaikki saavat. Kulttuurien kohtaaminen voi mahdollistaa melkoista rikkautta. On hauskaa opetella uusia kieliä ja vaihdella sitä, kuka milloinkin opettaa ketäkin! Monikulttuurisissa ryhmissä leikkisyys luo oppimiselle turvallisen kehikon. Kannustavassa ilmapiirissä sen avulla voi kokeilla uusia asioita ja oivaltaa ihan vahingossa esimerkiksi osaavansa uusia sanoja. Leikkilisten harjoitteiden avulla voi tutustua myös uusiin tapoihin ja rakentaa tasavertaista kohtaamista. Kohtaaminen synnyttää iloa, joka tarttuu.

Lisää osoitteessa:

- [Tartuta iloa!](#) -blogiteksti (Rahmel)
- [Helppoo ku heinänteko](#) (Piekkari)
- [Milloin ihminen on liian vanha leikkimään?](#) (Ahlstrand)

VINKKEJÄ ILOA TARTUTTAMISEEN

- Tartutat iloa parhaiten, kun kerrot omat positiiviset tunteesi selvästi muille, välittämättä toisten erilaisista tunteista ja mielialoista.
- Tutkimusten mukaan tunteet tarttuvat helpoimmin silloin, kun ihmisellä on vaikutusvaltaa toiseen. Ryhmän ohjaajan on helpompi tartuttaa tunne ohjattavaan kuin päinvastoin.
- Ilmeiden, puhetyylin, asentojen ja liikkeiden jäljittely synnyttää tunteita. Hymyileminen tekee iloiseksi, haukottelu väsyneeksi. Kun viestit ryhmässä omalla kehollasi hymyä, rentoutta ja iloa, se alkaa tarttua.
- Ihmisillä on taipumus jäljitellä huomaamattaan toisen ilmeitä, puhetapaa, asentoa ja liikkeitä. Tämän vuoksi ihmiset, jotka koontuvat yhteen, kokevat helposti myös samoja tunteita.

(Selin, 2000)

OHJAAJA KIELIOPPAANA

”Jokainen ohjaaja, joka ohjaa maahanmuuttajaryhmää suomen kielellä, on samalla myös kieliopas.”

Uuden kielen oppiminen alkaa hiljaisella kaudella, jolloin oppija kuuntelee ja tarkkailee. Joillakin oppijoilla hiljainen kausi kestää viikon, joillakin se saattaa kestää jopa vuoden. Kepeli-harjoitteissa osallistujia rohkaistaan kokeilemaan, yrittämään ja erehtymään – toisin sanoen, puhumaan vähän enemmän kuin mitä he osaavat. Ohjaajan täytyykin olla tarkkana: jos hän huomaa, että jollekulle puhuminen on vaikeaa, hän tulee heti apuun. Kielen opiskelu ei saa olla ahdistavaa.

Toiminnallisessa kielen oppimisessa kieltä (sanastoa, ilmaisuja ja rakenteita) opitaan luovasti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa, usein liikkumalla, draamamenetelmillä tai pelaamalla. Toiminnallisissa harjoitteissa, peleissä, leikeissä ja draamatehtävissä fraaseja ja sanoja opitaan osana toimintaa, jolloin ne jäävät paremmin mieleen. Usein toiminnalliset harjoitteet ohjaavat osallistujia sellaiseen yhteiseen tekemiseen, joka edellyttää vuorovaikutusta ja neuvottelua. Parhaimmillaan kieltä opitaankin samalla, kun osallistujat oppivat myös jotakin muuta (esim. sitä, miten suomalaisessa päiväkodissa toimitaan, miten ruokakaupasta löytää kaiken haluamansa tai mitä suomalaiset tekevät juhannuksena).

Ohjaaja löytää Kepelin sivuilta ryhmälleen kielitasoltaan sopivimman harjoitteen chilisymbolin avulla. Chilitalitasokuvauksissa kerrotaan lyhyes-

ti, mitä yhden, kahden ja kolmen chilin taidoilla tarkoitetaan. Myös Kepelin ohjauskortteja voi hyödyntää ryhmän ohjaamisessa.

KIELIOPAS

on ohjaaja, joka auttaa maahanmuuttajaa suomen kielen oppimisessa. Kieliopas käyttää mahdollisuuksien mukaan selkokieltä ja korjaa harkintansa mukaan kielenoppijan virheellisiä rakenteita hienovaraisesti, esim. toistamalla rakenteen tai ilmaisun oikeassa muodossa. Kieliopas kannustaa, tukee ja ohjaa maahanmuuttajaa huomaamaan, mitä kaikkea tämä jo osaa.

SELKOKIELI

on helposti ymmärrettävää kieltä, jossa suositaan arkista sanastoa, päälauseita ja yksinkertaista sisältöä. Yksinkertaisuudestaan huolimatta selkokieli voi olla etenkin äänneasultaan vivahteikasta.

POHDI, MILLAINEN KIELIOPAS OLET

- **Puhenopeus.** Puhutko nopeasti vai hitaasti? Pidätkö taukoja? Varmistatko välillä, että kuulijat ymmärtävät?
- **Selkeys.** Käytätkö helppoja ja yksinkertaisia rakenteita? Osoitatko selvästi esim. kuvan tai liikkeen avulla, kun puheenaihe vaihtuu? Vältätkö pitkiä puheenvuoroja?
- **Sananvalinnat.** Käytätkö yleisiä ja tavanomaisia sanoja? Kerrotko asian toisin sanoin, jos näyttää siltä, että kuulija ei ymmärrä? Kiinnitätkö kylliksi huomiota siihen, että vältät oppijalle hankalia abstrakteja sanoja (esim. *kuitenkin, sittenkin, myöskään, toisaalta...*)?
- **Toisto.** Toistatko tärkeät rakenteet kyllin usein? Käytätkö toistuvissa tilanteissa samanlaisia ilmauksia, niin että ne jäävät mieleen (*tulkaa piiriin, aloitetaan, sinun vuoro*)? Toistatko sanan, vai käytätkö oppijalle hankalaa pronominia? (*Ei: Tässä on paperia. Piirrä siihen oma kuvasi. VAAN: Tässä on paperia. Piirrä paperiin oma kuvasi.*)
- **Ryhmälle tärkeät fraasit ja tilanteet.** Ovatko opiskelemanne fraasit ryhmäläisten arjen kannalta hyödyllisiä? Liitätkö fraasit aitoihin vuorovaikutustilanteisiin? Pääsevätkö oppijat hyödyntämään oppimaansa vaikka heti?
- **Ryhmän hyödyntäminen.** Laitatko ryhmän työskentelemään yhdessä? Hyödynnätkö koko ryhmän kielitaitoa niin, että kaikki pääsevät mukaan toiminnallisiin harjoitteisiin, kielitaidostaan riippumatta?
- **Elekieli.** Käytätkö elekieltä ja hyödynnätkö ympäristöäsi kylliksi? Oletteko nimenneet ympärillänne näkyvät esineet? Näytätkö aina itse ensin, kun pyydät oppijoita tekemään jotakin?
- **Kasvojen säilyttäminen.** Oletko rakentanut ryhmään ilmapiirin, jossa on mahdollista tehdä virheitä ilman, että menettää kasvonsa tai tuntee häpeää?

Lisää osoitteessa:

- [Helppoo ku heinänteko -opas](#) (Piekkari)
- [Keholliset menetelmät kielen oppimisessa -harjoitepaketti](#)
- [Funktionaalinen kielenopetus ja Kepelin harjoitteet -blogikirjoitus](#) (Korpela)
- [Askeleita selkosuomeen -blogikirjoitus](#) (Korpela)
- [Mato vai matto -videotutoriaali](#) (Kepelin Youtube-kanava)
- [Toisto-kielioppaan käsikirja](#) (Huilla & Lankinen toim.)
- [12 askelta selkokielellä opettamiseen](#) (Kartio)

DRAAMAA JA ELÄMYKSIÄ

”Draamaharjoitteet eivät ole keveitä tunnelmapaloja oikean opiskelun välissä, vaan niiden aikana opitaan tehokkaasti.”

Monissa Kepeli-sivulle kootuissa harjoitteissa käytetään draamaa ja elämyksellistä lähestymistapaa. Draamalla tarkoitetaan tässä sitä, että oppimisessa hyödynnetään kuvitteellisiin maailmoihin, rooleihin ja tilanteisiin eläytymistä eri keinoin. Draamat sopivat maahanmuuttajaryhmiin hyvin, sillä monissa kulttuureissa painotetaan suullista ja tarinallista ilmaisua kirjoitetun ja faktapohjaisen tiedon sijaan.

Draamaharjoitteessa ei aina näytellä, vaan fiktion voi eläytyä myös kuuntelemalla tai lukemalla tarinaa, piirtämällä, askartelemalla, kirjoittamalla tai laulamalla. Draama tarjoaa monipuolisia keinoja

eläytyä ja luoda tarinaa. Draaman avulla opitaan, kun pysähdytään tarinaan: Tuntuuko tämä tarina tutulta? Mitä ajatuksia tarina herättää? Miten tarinan hahmoa voisi auttaa? Millaisia tunteita tarinan hahmolla on? Millaisessa talossa tarina tapahtuu?

Draamatehtävän avulla monimutkaisia ongelmia voidaan tuoda arjen tasolle ja siten aktivoida ryhmäläisiä näkemään ratkaisuja ongelmiin. Samalla opitaan tilanneherkkyyttä ja toisen kuuntelua, itseilmaisua sekä kehon ja eleiden käyttöä. Lisäksi draamaharjoitteet tuovat rohkeutta ja poistavat jännityksiä.

DRAAMALLISEN TUOKION RAKENTAMINEN - OHJAAJAN MUISTILISTA

1 Lämmittelyvaihe. Kuuntele ryhmän tarpeita. Tarvitseeko ryhmä rauhoittumista, rentoutumista vai rohkaisua? Valitse ryhmän tarpeen mukaan alkuun keskittymisharjoituksia tai toiminnallisia leikkejä.

2 Työskentelyvaihe. Anna ryhmän työskennellä itselleen tärkeiden asioiden parissa. Tuokion tavoitteena voi olla esim. vahvuuksien ja unelmien pohtiminen, päiväkodin/kahvilan/kampaamon vuorovaikutustilanteiden tai sanaston harjoittelu, tunteiden ja mielipiteiden ilmaisun harjoittelu,

sukupuolirooleihin ja niihin liittyviin uskomuksiin tutustuminen yms. Rajaa tavoitteet ryhmän kokoisiksi. Kepeli-harjoitteista monet ovat ns. kehyksiä, joiden sisällön ohjaaja voi itse rakentaa ryhmän tarpeiden ja tavoitteiden mukaan.

3 Lopetusvaihe. Päätä työskentely rentoutusharjoitukseen, arviointiharjoitukseen ja palautteenantamiseen. Arviointi on hyvä tehdä kehollisesti tai kuvallisesti. Kepelin arviointiharjoitteista löytyy hyviä ideoita toiminnalliseen arviointiin.

”Ryhmäläiset heittäytyivät tosi antaumuksella, kun ottivat toisen henkilöihahmon itselleen, siitä tuli innostusta. Kaikki uskalsivat puhua paremmin kun oli tällöinen roolihaamo.”

Kepelin arviointiraportti

”Kyllä ne draamat oli parasta. Riemu siitä, että itse sai sitä tehdä. Ryhmäläiset oppivat toisiltaan, kuuntelivat vielä tarkemmin toisiaan.”

Kepelin arviointiraportti

RATKAISUJA DRAAMAPULMIIN

- **Epätietoisuus.** Jos ryhmä on epätietoinen siitä, mitä tilanteessa opittiin, ohjaajan on hyvä kerrata draamaharjoitteen lopuksi, mitä uusia sanoja ja ilmaisuja opittiin.
- **Suunnitelmien muutokset.** Ei haittaa, vaikka tuokio ei menisikään ohjaajan suunnitelmien mukaan. Vaikka ryhmä ei oppisikaan sitä, mitä ohjaaja on ajatellut, ryhmä on todennäköisesti oppinut jotakin muuta hyödyllistä ja ryhmää itseään kiinnostavaa. Ohjaajan kannattaa hyödyntää tätä ryhmältä saatua tietoa seuraavia tapaamisia suunnitellessaan.
- **Kielitaidon puute.** Jos ryhmä ei vielä osaa suomea, ohjaaja voi valita sellaisia draamaharjoitteita, joissa ei juurikaan tarvita kieltä: ryhmä voi tehdä patsaita, still-kuvia, pantomiimiesityksiä yms.
- **Erilaiset kielitaitotasot.** Ryhmän voi jakaa omakielisiin ryhmiin niin, että kukin ryhmä näyttelee draamatarinan ensin omalla kielellään tai elekielellä ilman puhetta. Sen jälkeen tarinoista voidaan keskustella, ja taitavimmat kielen puhujat voivat näyttellä tarinat vielä uudelleen suomeksi. Usein tämä rohkaisee kaikkia monipuolisempaan ilmaisuun, sanaston kääntämiseen ja keskusteluun kulttuurisista eroista.

Lisää osoitteessa:

- [Elämä on draamaa -itseopiskelupaketti](#)
- [Helppoo ku heinänteko -opas \(Piekkari\)](#)
- [Meriltä palannut Pietari ikävöi -blogikirjoitus \(Piekkari\)](#)
- [Keho edellä kieleen -blogikirjoitus \(Korpela\)](#)
- [Videotutoriaali draamaprosessista \(Kepelin Youtube-kanava\)](#)

OMA KEHO KÄYTTÖÖN

”Keho kertoo ja muistaa.”

Keholla ja kehosta saaduilla kokemuksilla on suuri merkitys ihmisen identiteetin kehittymiselle. Ehjäksi ihmiseksi kasvaminen tarvitsee oman kehon arvostamista, positiivisia kekokokemuksia ja mahdollisuuden turvalliseen keholliseen ilmaisuun. Keholliset harjoitukset voivat lisäksi olla

avain oppimislukkoihin. Kepelin sivuille koottujen harjoitusten avulla vahvistetaan positiivisia kekokokemuksia. Lisäksi harjoitteiden myötä opitaan yhdistämään kehollista toimintaa kielen oppimiseen sekä käyttämään kehoa vuorovaikutuksessa ja itsensä ilmaisussa.

POHDI, MITEN OTAT KEHOLLISET KYSYMYKSET HUOMIOON MAAHANMUUTTAJARYHMÄSSÄ.

- **Turvallisuus.** Keho muistaa. Monilla voi olla kotimaasta raskaita kokemuksia, joita keho kantaa. Onko ryhmässä turvallista kosketusta? Miten otat huomioon ne osallistujat, jotka eivät halua, että heihin kosketaan?
- **Vaihtoehdot.** Annatko kaikkiin harjoitteisiin vaihtoehdon, jossa toista ei tarvitse koskettaa? (Esim. osoittaminen riittää, toista hipaistaan sanomalehdellä, kosketus vain näytellään jne.) Tuotko selvästi esiin, että mitään sellaista ei tarvitse tehdä, mikä tuntuu liian jännittävältä, epämukavalta tai väärältä?
- **Kulttuurierot.** Joillakin voi olla kulttuurisesti opittua kielteistä suhtautumista kehoon. Miten tietoinen olet ryhmäsi näkemyksistä? Tarkkailenko ryhmääsi ja tiedätkö, millaisia ajatuksia heillä on kehosta ja kehon käytöstä?
- **Esteettömyys.** Voivatko kaikki osallistua? Voiko harjoituksiin osallistua eri tavoin (istuen, piirtäen, sanattomasti, puhuen, sivusta katsoen jne.)?
- **Näkymätön suomalainen liikuntakulttuuri.** Miten tietoinen olet suomalaisen liikuntakulttuurin erityisyydestä? Ovatko yhteiset pukeutumistilat, saunomiskulttuuri ja alastomuus ryhmällesi tuttuja? Entä turvallisia?
- **Vaatetus.** Voiko harjoitteita tehdä myös huivin ja hameen kanssa?

- **Naisten ja miesten huomioiminen.** Miten käsittelet ryhmässä tasa-arvokysymyksiä? Keskusteletteko kulttuurien erilaisuuksista? Pyritkö ymmärtämään erilaisia näkemyksiä? Otatko tarpeeksi huomioon sen, miten eri kulttuureissa suhtaudutaan sekaryhmiin? Tunnistatko, mikä on ryhmäläistesi kulttuureissa sopivaa ja sallittua?
- **Hidas eteneminen.** Kuulosteletko, tarkkailenko ja tunnusteletko ryhmääsi? Aloitatko aina helpoilla harjoitteilla, joissa toista ei tarvitse koskettaa?

Lisää osoitteessa:

- [Kehollisuus ja liikunta kotoutumisen tukena -kirjallisuuskatsaus \(Vastakoski\)](#)
- [Keho kokee, tuntee ja aistii -blogikirjoitus \(Ahlstrand\)](#)
- [Kehotietoisuus - oppimisen perusta -blogikirjoitus \(Rönkkö\)](#)
- [Positiiviset kekokokemukset tukevat kotoutumista -blogikirjoitus \(Rantavuori\)](#)
- [Mitä sulle kuuluu -videotutoriaali \(Kepelin Youtube-kanava\)](#)

ERILAISTEN RYHMIEN KOHTAUTTAMINEN

”Yhteisen tekemisen äärellä ennakkoluulot hälvenevät.”

Kepeli-hankkeessa tuetaan oman paikan löytämistä suomalaisessa yhteiskunnassa. Oman paikan löytää parhaiten silloin, kun pääsee osaksi itselleen tärkeää viiteryhmää. Tämän vuoksi Kepelissä on pohdittu sitä, miten luoda verkostoja suomenkielisten ja maahanmuuttajien välille. Tavoitteena on auttaa maahanmuuttajia löytämään ne suomenkieliset ryhmät ja yhteisöt, joissa he voisivat kokea ryhmään kuulumista ja onnistumisen iloa. Kohtauttamisessa kielen oppiminen on keskiössä, sillä vähäinenkin kielitaito helpottaa uusiin ryhmiin kiinnittymistä.

Lähtekää retkelle tai kokatkaa ja syökää yhdessä. Perustakaa monikulttuurinen urheilujoukkue, kuoro, kielikahvila, lukupiiri tai näytelmäkerho!

KOHTAUTTAMINEN PÄHKINÄNKUORESSA.

Kohtauttamisessa kaksi eritaustaista ryhmää kohtaa: toisessa ryhmässä on suomen kielen oppijoita ja toisessa kielen osaajia esimerkiksi toisesta oppilaitoksesta. Ryhmillä on kohtaamisessa erilaisia tavoitteita, kuten suomen/selkokielen oppiminen tai kulttuurituntemuksen kasvattaminen.

Kohtauttamisissa kaikki pääsevät puhumaan, toimimaan ja tekemään iästä tai kielitaidosta riippumatta. Kohtauttamisissa luodaan erilaisin keinoin tasavertaista tapaa keskustella ja osallistua. Ne nostavat innostusta toimia yhteiseksi hyväksi. Kohtauttavia ryhmiä voi löytyä esimerkiksi tutkintoon johtavista oppilaitoksista, kansalaisopistosta, kielikursseilta ja erilaisista harrastusryhmistä.

Yhdessä oppiminen

Jokainen on tärkeä.

Ryhmäläisillä voi olla erilaisia oppimistavoitteita, vaikka opitaankin yhdessä.

Kielen oppijat

Haluavat oppia jotakin uutta.

Haluavat jakaa osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan.

Kielen taitajat

Haluavat oppia jotakin uutta.

Haluavat jakaa osaamistaan ja toimivat kielioppaina.

KOHTAUTTAMISEN PYÖRRE

Osaamisen ja pystyvyyden vahvistuminen

Ryhmät rakentavat oppimista yhdessä; molemmat ryhmät oppivat ja opettavat.

Osallisuuden kokemus ja toimijuus vahvistuvat.

Ketterä kokeilu

Sytytetään halua kohdata, kokeilla ja kehittyä – ilon ja yhdessä tekemisen kautta!

Mietitään yhdessä: Mikä meitä yhdistää?

Mitä voisimme opettaa toisillemme? Mitä voisimme tehdä yhdessä?

Ohjaaja = kanssakulkija

Selvittää ryhmien odotukset ja toiveet: Mitä yhteistä ryhmillä on? Miten ryhmät voisivat hyödyttää ja ilahduttaa toisiaan?

Suunnittelee toiminnalle raamit: missä, miten ja milloin?

Rohkaisee osallistujia aktiiviseen kohtaamiseen ja yhdessä oppimiseen.

Lisää osoitteessa:

- Kohtautta ja kotouta: Maahanmuuttajat ja kantaväestö toimimaan ja oppimaan yhdessä -opas (Piekkari)
- Harjoitepaketti kohtauttamiseen (Kepelin nettisivu)
- Pelisuuttajan opas -opas (Piekkari)

KEPELI-KEINOISTA TUKEA ERILAISTEN RYHMIEN KOHTAUTTAMISEEN

- Valitse Kepeli-harjoitteista ryhmäytymistä tukevia harjoitteita.
- Ryhmäytymisen jälkeen selvitä Kepeli-harjoitteiden avulla ryhmän kiinnostuksen kohteita ja toiveita.
- Valitse harjoitteita, joissa ryhmäläiset pääsevät opettamaan toisiaan.
- Anna aikaa ja mahdollisuuksia yksilöiden väliselle vuorovaikutukselle.
- Varmista, että valitset sellaisia Kepeli-harjoitteita, joihin voi osallistua monella eri tavalla (esim. pyörätuolilla, lastenvaunujen kanssa, ilman yhteistä kieltä...)

ARVIOINTI MAAHANMUUTTAJARYHMÄSSÄ

”Onnistunut arviointi edellyttää jaettuja tavoitteita.”

Arviointi läpäisee suomalaisen yhteiskunnan päi-
väkodeista kouluihin, oppilaitoksista työpaikoille
ja harrastuksista poliittiseen keskusteluun. Tuntuu,
että kaikkialla asetetaan tavoitteita ja arvioidaan
niitä. Siksi myös maahanmuuttajien on tärkeää
vahvistaa arviointiosaamistaan. Kyky arvioida it-
seään ja ympäristöään sekä kyky sanoittaa ajatuk-
sensa ovat keskeisiä kansalaistaitoja Suomessa.

Jotkut ohjaajat ovat kokeneet palautteen keräämi-
sen ja arviointikeskustelut maahanmuuttajaryhmis-
sä lannistaviksi, koska heistä on vaikuttanut, että
kaikki ovat samaa mieltä eikä kukaan ole halunnut
antaa korjaavaa palautetta. Yhdenmukaisuuden
paine, pieni sanavarasto ja ryhmäläisten vaihteleva
arviointitaidot ovat tuntuneet aikaansaavan laihoja
tuloksia ponnisteluihin verrattuna.

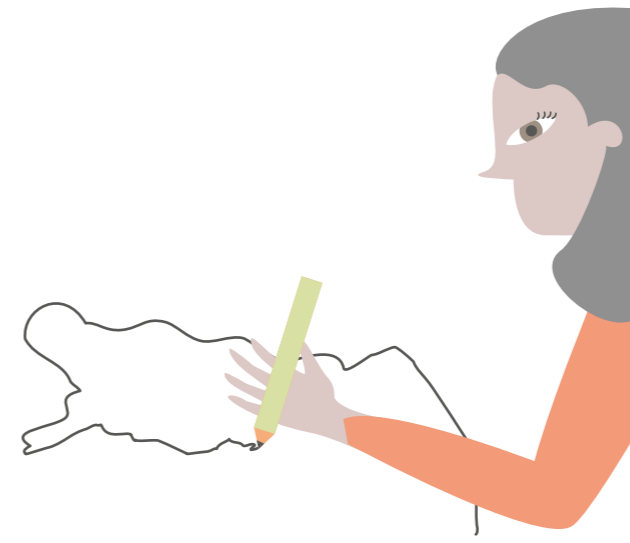

”On tärkeää ottaa kaikki mukaan
arviointiin, kielitaidosta riippumatta.
Se on osoitus siitä, että jokaisen
mielipide ja kokemus ovat tärkeitä.”
Veto-verkoston arviointitilaisuus

Pedagogisesti mielekkäintä arviointi on silloin, kun
se lähtee liikkeelle kunkin osallistujan ja ryhmän
omista, arkisistakin tavoitteista. Niistä on hyvä
keskustella niin toiminnan suunnittelun kuin to-
teuttamisenkin yhteydessä, jotta tavoitteisiin myös
päästään. Usein arvioinnissa joudutaan ottamaan
huomioon myös organisaation, rahoittajan tai
muiden tahojen määrittelemiä tavoitteita. Oikean
tasapainon löytäminen toiminnan raamien ja
ryhmän omien tavoitteiden välille on onnistumisen
edellytys.

On tärkeää, että arviointi mitoitetaan oikean kokoi-
seksi ryhmän toimintaan nähden. Arvioinnin tulee
aina perustua ryhmälle asetettuihin tavoitteisiin.
Esimerkiksi Kepeli-hankeessa harjoitteiden toi-
mivuuden ja mielekkyyden arviointiin määriteltiin
seuraavat osaamistavoitteet:

- hyvinvoinnin tukeminen
- vahvuuksien tunnistaminen
- suomen kielen oppiminen
- yhteiskuntatiedon ja -taidon lisääntyminen
- ryhmätyötaitojen vahvistaminen
- työ- ja opiskeluvalmiuksien edistäminen
- innostuksen nostattaminen

Kepelissä osaamistavoitteet kumpusivat
rahoittajan ja hankkeen omista tarpeista.
Käytännössä jokaisessa ryhmässä tavoit-
teiden arviointia tulisi kuitenkin soveltaa ja
painottaa eri tavoin, ryhmälle mielekkäällä
tavalla.

Onnistunut arviointi edellyttää ryhmän
sisällä vahvaa luottamusta ja yhteistä ym-
märystä toiminnan tavoitteista. Tällaisen
tilanteen saavuttaminen taas edellyttää aikaa
ja kärsivällisyyttä. Tietoisin askelin voidaan
rakentaa arvioinnille suotuisaa toimintakult-
tuuria, ja samalla opitaan niin arviointipu-
hetta kuin omien vahvuuksien ja osaamisen
tunnistamista.

Lisää osoitteessa:

- [Kepelin arviointiraportti \(Ekholm\)](#)
- [Arviointiosaaminen kotoutumisen tavoitteeksi -blogikirjoitus \(Salmenkangas\)](#)
- [Visual Assessment Method : Assessment of the Approaches Used in Promoting the Immigrant Integration -opinnäytetyö \(Pallas\)](#)
- [Yksittäisistä harjoitteista toimintakulttuurin muutokseen -blogikirjoitus \(Rahmel\)](#)

KEPELI-IDEOITA ARVIOINNIN TOTEUTTAMISEEN MAAHANMUUTTAJARYHMÄSSÄ

- **Vaihtelevien menetelmien käyttö.** Jos suul-
linen arviointi ei tunnu toimivan, voi kokeilla
esimerkiksi kuviin, fyysiseen liikkeeseen, digi-
taalisuuteen, askarteluun, piirtämiseen, draa-
maan tai kirjoittamiseen perustuvia menetelmiä.
Joskus myös vaihtelu virkistää.
- **Arviointi kielen oppimisen välineenä.** Jos
arviointikeskustelu ei näytä kiinnostavan osal-
listujia, sen voi valjastaa osaksi kielenopetusta.
Arviointiin liittyviä fraaseja ja oman mielipiteen
ilmaisua voidaan tällöin harjoitella yhdessä.
- **Vertaisuuden hyödyntäminen.** Jos vähäinen
kielitaito estää syvälliset arviointikeskustelut,
apuna voi käyttää samaan kieliryhmään kuulu-
via vertaistulkkeja. Myös arviointia voi tehdä
pareittain tai pienessä ryhmässä. Sen sijaan, että
jokainen arvioisi omaa oppimistaan, voidaankin
kokeilla toisen osaamisen kehittymisen seura-
amista ja siitä kannustavan palautteen antamista.
- **Anonyymi tai epäsuora arviointi.** Jos osall-
istujien on vaikeaa ilmaista korjaavaa palautetta,
voidaan arviointi toteuttaa myös anonyymisti
tai epäsuorasti. Arviointitilanteessa voidaan
esimerkiksi käyttää mielikuvitusta ja etäännyttää
arviointi toiseen paikkaan tai aikaan.
- **Ohjaajan palaute.** Jos kaikki eivät pidä arvioin-
tia tarpeellisena, kokenut ohjaaja voi tehdä arvi-
oinnin hyödyllisyyttä näkyväksi havainnoimalla
muutosta ryhmässä ja sen jäsenissä, sekä ker-
tomalla siitä kannustavasti. Tällä tavalla ohjaaja
voi toimia ryhmäläisten peilinä ja muutoksen
sanoittajana.
- **Ryhmän omat ideat.** Jos arviointi ei vain suju,
kannattaa kokeilla arviointitiedon kokoamista
pyytämällä ryhmän jäseniä ideoimaan, miten
arviointi tehdään.

KEPELI-KONSTEJA KOTOUTUMISEN TUKEMISEEN

Kepeli - kotoutumista kehollisilla ja pelillisillä menetelmillä -hanke (2016-18)

Kepeli-hankkeessa on kehitetty ja koottu yli 100 toiminnallista harjoitetta käytettäväksi suomea oppivien maahanmuuttaja-aikuisten ryhmissä. Harjoitteissa yhdistyvät yhdessä tekeminen, oppiminen ja ilo. Nettisivulta löytyviä laatikoita "klikkaamalla" löytyy eri teemoihin sopivia harjoitteita ja kokonaisia harjoitepaketteja. Niistä voi poimia parhaat ja soveltaa oman ryhmän kanssa.

kepelimetropolia.fi

Helpoo ku heinänteko
- Kepeli-konsteja
kielenoppimiseen

Oppaassa kuvataan innostavasti, miten maahanmuuttaja-aikuisten ryhmissä voi opettaa kieltä toiminnallisesti. Se korostaa jokaisen arkisessa ympäristössä tarvitseman funktionaalisen kielitaidon merkitystä. Opas sisältää runsaasti käytännönläheisiä harjoitteita ja ideoita niiden soveltamiseen.

kepelimetropolia.fi/materiaali/helpoo-ku-heinanteko/

Onnistu ohjaajana!
Innostavaa oppimista
maahanmuuttajaryhmiin

Opas kiteyttää Kepeli-hankkeessa tuotettujen blogikirjoitusten, raporttien, opinnäytetöiden ja muiden kirjoitusten oivallukset yksiin kansiin. Sen vinkkilistoja seuraamalla ensikertalainenkin ohjaaja voi ottaa toiminnallisia harjoitteita käyttöön turvallisesti.

kepelimetropolia.fi/materiaali/onnistu-ohjaajana/

Harjoitteiden videotutoriaalit

Videotutoriaalit on tehty tukemaan Kepeli-harjoitteiden kirjallisia ohjeita ja rohkaisemaan harjoitteiden käyttöönottoa oman ryhmän ohjauksessa. Tutoriaaleissa esitellään lyhyesti muutama vaativampi harjoite Kepelin soittolistalla Youtubessa:

www.youtube.com

Tupla-peli

Kepeli-hankkeessa kehitettiin Tupla-peli kaksoisidentiteetin tarkasteluun. Sen avulla tutustutaan toisiin, opitaan kertomaan itsestä, rohkaistaan puhumaan suomea ja opitaan paljon uusia sanoja. Tupla-peli tukee kulttuurien välistä vuoropuhelua ja yhdenvertaisuutta. Pelilaudan ja kortit voi tulostaa netistä. Peliformaattia voi soveltaa moneen muuhunkin tarkoitukseen, esimerkiksi hyvinvoinnin käsittelyyn.

kepelimetropolia.fi/harjoitteet_post/tupla-peli/

Kepeli-kassi

Metropolialle ja hankekumppaneille koottu Kepeli-kassi sisältää hankkeessa käytettyjä ja kehitettyjä pelejä, kortteja, Kepelin oppaat sekä paljon erilaisia välineitä Kepeli-harjoitteiden ohjaamiseen. Virtuaalinen Kepeli-kassi löytyy hankkeen nettisivuilta, joten sieltä voi koota kätevästi Kepeli-kassin oman ryhmän käyttöön.

kepelimetropolia.fi/materiaali/kepelikassi/

KEPELI.METROPOLIA.FI

Miten opettaa suomen kieltä, paikallisia tapoja ja yhteiskunnan toimintaperiaatteita kepeästi, kokeillen ja yhteistuumin ryhmässä? Tämä opas kiteyttää Kepeli - Kotoutumista kehollisilla ja pelillisillä menetelmillä -hankkeen aikana kerättyjä ja kehitettyjä käytännön oivalluksia siitä, miten jokainen voi ohjata maahanmuuttaja-aikuisten ryhmää toiminnallisesti.

Innostavia ohjaushetkiä toiminnallisuuden, kehollisuuden, tarinoiden ja draaman äärellä!

TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella